

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Mizik Andrea ügyvéd által képviselt I - IV. rendű felpereseknek, a dr. Péchy Kristóf ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. október 18. napján meghozott, 36.P.22.952/2009/40. számú ítélete ellen, a felperesek részéről 41. sorszám alatt, míg az alperes részéről 42. és 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és

- az I. rendű felperes javára az alperes marasztalásának tőkeösszegét 13.734.030 (tizenhárommillió-hétszázharmincnégyezer-harminc) forintra, és ennek részösszegei közül a 298.000 (kettőszázkilencvennyolcezer) forintot 4.000 (négyezer) forintra, míg a 9.453.480 (kilencmillió-négyszázötvenháromezer-négyszáznyolcvan) forintot 9.329.030 (kilencmillió-háromszázhuszonkilencezer-harminc) forintra, a megállapított járadék összegét 199.267 (százkilencvenkilencezer-kettőszázhatvanhét) forintra, ebből a költségpótló járadék összegét 106.624 (százhaty-ezer-hatszázhuszonnégy) forintra, míg a jövedelempótló járadék összegét 92.643 (kilencvenkettőezer-hatszáznegyvenhárom) forintra leszállítja,
- a II. és IV. rendű felperes javára az alperes marasztalásának tőkeösszegét személyenként 2.000.000 - 2.000.000 (kétmillió-kétmillió) forintra felemeli.

A feljegyzett kereseti illeték és az állam által előlegezett szakértői költség térítését akként rendezi, hogy az illetékből az alperes 450.000 (négy százötvenezer) forintot köteles az államnak felhívásra megtéríteni, míg ugyanennyi illetéket az állam visel. A szakértői díjból 117.400 (száztizenhétezer-négyszáz) forintot kell az alperesnek a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására megfizetnie, 117.350 (száztizenhétezer-háromszázötven) forintot pedig az állam visel.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint, a II. rendű felperest, hogy 6.350 (haty-ezerháromszázötven) forint, a III. rendű felperest pedig, hogy 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget fizessen

meg 15 nap alatt az alperesnek. Kötelezi az alperest, hogy ugyancsak 15 nap alatt fizessen meg a IV. rendű felperesnek 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint másodfokú perköltséget, valamint térítsen meg az államnak felhívásra 99.800 (kilencvenkilencezer-nyolcszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket. Megállapítja, hogy további 362.700 (háromszázhatvankettőezer-hétszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam visel.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes 2007. január 2-án gépjármű vezetőjeként az alperes biztosította által okozott közúti balesetben sérült. A bíróság 2008. szeptember 22. napján jogerőre emelkedett ítéletével a balesetet okozó gépjárművezetőt bűnösnek találta közúti baleset okozásának vétségében. A balesetben az I. rendű felperes a horzsolásos sérülései mellett a bal kéz I-es ujjja alappercének törését, a jobb csípőízület ficamát és a csípőízületi vápa hátsó-felső peremének többszörös törését, valamint a peroneus ideg sérülését szenvedte el. A sérülések következtében jobb lába mintegy 3 cm-rel megrövidült, a jobb csípő-, térd- és bokamozgása beszűkült, a bal kéz szorítóereje csökkent. A baleseti eredetű munkaképesség- csökkenésének mértéke 67 %. A II. rendű felperes az I. rendű felperes házastársa, a III. rendű felperes a vér szerinti, IV. rendű felperes a nevelt gyermeke.

Az alperes a kárrendezés során az I. rendű felperes részére a vagyoni és nem vagyoni károkra 4.585.783 Ft-ot, és 485.090 Ft kamatot fizetett meg. A háztartási és ház körüli munkákra, közlekedési és kísérő többletköltségre és gyógyszerköltségre pedig havi 36.000 Ft járadék folyósítását kezdte meg.

Végleges keresetük szerint a felperesek közül az I. rendű felperes nem vagyoni kárát 10.000.000 Ft-ban kérte megállapítani, és az alperes teljesítésének elszámolását követően 9.609.796 Ft tőke és 2011. október 4-től késedelmi kamat megfizetését kérte. A II. rendű felperes 3.000.000 Ft, a III-IV. rendű felperesek pedig egyenként 2.000.000-2.000.000 Ft nem vagyoni kártérítésre és a balesettől késedelmi kamatra tartottak igényt. Az I. rendű felperes igényt tartott továbbá dologi kára, gondozásával és ápolásával felmerült költsége, háztartási és ház körüli kisegítő költsége, közlekedési és gyógyszer-többletköltsége, kulturális és rezsi többletköltsége, rehabilitációs és gyógyászati segédeszköz költsége, jövedelemvesztesége, és a béren kívüli juttatások elmaradásából álló kára, fogászati és vizitdíj költsége, az elektromos kapunyitó vásárlásával kapcsolatos költsége és a tehergépkocsija amortizációjából eredő kára megtérítésére.

Az alperes az I. rendű felperes további nem vagyoni kárát 2.000.000 Ft, a II. rendű felperesét 1.500.000 Ft, a III. rendű felperesét 1.200.000 Ft, a IV. rendűét pedig 800.000 Ft erejéig nem vitatta. Az I. rendű felperes élelmelfeljavítás címén

támasztott igényét 3 hónapig havi 36.000 Ft, az ápolás-gondozás költségét havi 20.000 Ft, a háztartási kisegítő költségét havi 15.000 Ft, a közlekedési és kísérő többletköltségét havi 16.000 Ft, a gyógyszer költségét havi 5.000 Ft, a kulturális és rezsi többletköltségét egyaránt havi 2.000 Ft, a gyógytorna költségét havi 10.000 Ft, a gyógycipő költségét havi 2.000 Ft erejéig elfogadta. Az ezt meghaladó igényeket eltúlzottnak, illetve bizonyítatlannak tartotta. Állította továbbá, hogy a felperesek kárát peren kívül már megtérítette. A gyógyászati segédeszközök tekintetében hivatkozott arra, hogy azok közül egyesek a felperes esetében nem indokoltak. A jövedelemveszteség vonatkozásában utalt arra, hogy a bruttó átlagkeresetből ugyancsak bruttó összegben kell levonni a rokkantsági nyugdíjat. A béren kívüli juttatásokat azon az alapon vitatta, hogy nem bizonyított, hogy a felperes ezekben a balesetét követően is részesült volna, ugyanilyen összegben. Vitatta mindazon költségeket (így a fogászati ellátások költségét), amelyek a felperesnél még nem merültek fel. Állította továbbá, hogy az ok-okozati összefüggés hiányában az elektromos kapunyitó költségéért, valamint a tehergépkocsi állagromlásával összefüggésben keletkezett károkért helytállásra nem köteles.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest az I. rendű felperes javára 14.152.480 Ft, és ebből meghatározott részösszegek után különböző időpontoktól késedelmi kamat, a jövőre nézve 233.808 Ft járadék, melyből 112.000 Ft véghatáridő nélküli, 121.808 Ft-nak pedig az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig történő megfizetésére kötelezte. Kötelezte továbbá a II. rendű felperesnek 1.500.000 Ft, a III-IV. rendű felpereseknek egyenként 1.200.000 Ft és késedelmi kamat megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az életminőségük romlását alátámasztó bizonyítékok értékelése alapján állapította meg a felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegét. Az I. rendű felperes esetében a már kifizetett 3.500.000 Ft-ra tekintettel az alperest további 3.500.000 Ft nem vagyoni kártérítésben marasztalta. A felek egyező nyilatkozata alapján alaposnak találta az I. rendű felperes 23.000 Ft dologi kára, illetve vizitdíj költsége megtérítésére vonatkozó igényét. A szakvélemény alapján az I. rendű felperes élelemfeljavításra vonatkozó igényét hat hónapig tartotta indokoltnak. Az igényelt havi 24.000 Ft-ot az alperes teljesítésének az elszámolása mellett elfogadhatónak tartotta. Az ápolás és gondozás költsége vonatkozásában utalt arra, hogy a becsatolt betegápolói szolgálat árajánlata csak összehasonlító adatként vehető figyelembe. Ezek a gazdasági társaságok ugyanis profitorientáltak, és adó, valamint járulék fizetésére kötelezettek. Ezzel szemben a családtagok ilyen befizetések alól mentesek. Az I. rendű felperesnek az első 3 hónapra, illetve a táppénzes betegállomány idejére előterjesztett kárigényét 66.000 Ft-ban, illetve 52.000 Ft-ban elfogadta. 2008. január 1-től pedig a járadékot havi 30.000 Ft-ban állapította meg. A szakvélemény megállapításaira figyelemmel a háztartási és ház körüli kisegítő költségét 2007-ben havi 50.000 Ft-ban, majd 2008-tól és a jövőre nézve is havi 25.000 Ft-ban állapította meg. A közlekedési többletköltség vonatkozásában az igényelt havi 30.000 Ft-ot eltúlzottnak tartotta, figyelembe véve az akkori ár- és értékviszonyokat, illetve, hogy a felperes orvoshoz szállítása alkalmanként 50 km-es távolság megtételét jelentette. Ezen a címen ezért a járadék összegét havi 20.000 Ft-ban állapította meg. A tényleges gyógytartam idejére a bíróság elfogadta a felperes havi 13.300 Ft-ban megjelölt gyógyszer és

vitamin többletköltség igényét. A homeopátiás szerek szakértőileg alátámasztott indokoltsága hiányában a gyógyszerköltséget 2008-tól havi 4.380 forintban, 2009-től pedig havi 11.000 forintban állapította meg. Az I. rendű felperes kulturális többletköltség igényét az alperes által nem vitatott havi 2.000 forintban látta megállapíthatónak. Kiemelte, hogy a felperes igényét összecszerűen nem támasztotta alá, az alperes pedig csak a költségtöbblet megfizetésére kötelezhető. A szolgáltatott bizonyítékokat a felperes tisztítószer és energia többletköltség igénye tekintetében sem tartotta elegendőnek. Ezért mérlegeléssel 12 hónapra havi 5.000 forintban, 2008-tól pedig - az alperes nyilatkozatát figyelembe véve - havi 2.000 forintban határozta meg a járadék összegét. A rehabilitációs többletköltség igény a bíróság álláspontja szerint havi 10.000 forint erejéig volt alapos. A szakvélemény erre vonatkozó megállapítása hiányában a gyógyászati segédeszközök közül a Leg-magic és a lépegető gép költségét nem tartotta alperesre háríthatónak. További bizonyíték hiányában, az alperes nyilatkozata alapján a gyógycipő havi költségét 2.000 forintban állapította meg. Az I. rendű felperes pszichiátriai kezelésével kapcsolatos többletköltségét mérlegeléssel havi 10.000 forintban határozta meg. Rámutatott arra, hogy a fogpótlásra csupán a felperes vagyoni viszonyai miatt nem került mindeddig sor, azonban az orvosszakértői vélemény, valamint a becsatolt fogászati kezelési terv alapján a költség szükséges és indokolt. Megállapította továbbá, hogy a felperes állapota folytán egyébként is gondozásra szorul, ezért az elektromos kapunyitó felszerelése ugyancsak indokolt volt. Kifejtette ugyanakkor, hogy nem bizonyított, hogy a felperes tehergépkocsijának amortizációja az alperesi biztosított magatartásával állna okozati összefüggésben. A felperes jövedelemveszteségének a számítása során a folyósított nyugdíj összegét bruttósította. Az alperest havi 92.643 Ft jövedelempótló, valamint az elmaradt béren kívüli juttatásokból adódó 29.165 Ft járadék megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú ítélet ellen valamennyi fél fellebbezéssel élt, amelyben annak részbeni megváltoztatását kérte. A felperesek fellebbezésükben a nem vagyoni kártérítésnek I. rendű felperes javára 6.500.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 3.000.000 forintra, a III-IV. rendű felperesek esetében 2-2.000.000 forintra való felemelését kérték. Az I. rendű felperes élelemfeljavítás címén havi 12.000 forint járadék megállapítását, tisztítószer és rezszi többletköltség címén a járadék összegének 2008. január 1-jétől 5.000 forintra, gyógycipő költsége címén pedig 4.750 Ft-ra való felemelését kérte. Kérte továbbá az alperes marasztalását a tehergépkocsi amortizációjával összefüggő 195.960 Ft többletköltségében. Jövedelemveszteség címén pedig igényt tartott a marasztalási összeg 5.024.165 Ft-ra való felemelésére és a járadék havi 103.429 forintban való megállapítására. A felperesek fellebbezésükben sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés mértékének a megállapítása során nem volt figyelemmel az ítélkezési gyakorlatban a hasonló jellegű sérülésekkel, illetve azonos mértékű munkaképesség-csökkenésekkel összefüggésben megállapított kárösszegekre. Az élelemfeljavítás költsége tekintetében az I. rendű felperes hivatkozott arra, hogy az orvosszakértői vélemény szerint a szokásostól eltérő étrend indokolt számára a testsúly gyarapodásának megelőzése érdekében. Állította, hogy a becsatolt számlák alátámasztották, hogy folyamatos otthon tartózkodása folytán a rezsiköltsége

megemelkedett. Hangsúlyozta, hogy egy pár cipő sarkaltatása 3-4.000 Ft-ba kerül, a mozgássérültek igényeinek megfelelően kialakított speciális cipő költsége pedig 50-60.000 Ft között mozog. Előadta, hogy a tehergépkocsit a balesetben elszenvedett sérülései miatt nem tudta használni, illetve hasznosítani, az ismételt üzembe helyezésével pedig többletköltségei keletkeznek. Utalt arra, hogy a védekezésére tekintettel az alperest terhelte volna a kármegelőzési kötelezettsége elmulasztásának bizonyítása. Álláspontja szerint a Ptk. rendelkezéseiből nem vezethető le a keresetvesztés számításának olyan módja, miszerint a kapott társadalombiztosítási ellátást szja-val növelt összegben kellene figyelembe venni. A részére folyósított rokkantsági nyugdíj, illetve rehabilitációs járadék egyébként is bruttó összegben került levonásra, azok további bruttósítása indokolatlan.

Az alperes marasztalása összegének a leszállítását kérte a fellebbezése szerint. Kérte a nettó jövedelemvesztés ítéletben történő megállapítását arra figyelemmel, hogy a bruttó összegben foglalt járulékokat, valamint személyi jövedelemadó tartalmat az adó- és társadalombiztosítási hatóság felé kell teljesítenie. Az ápolás, gondozás címén megállapított járadék összegének 20.000 Ft-ra való leszállítását kérte figyelemmel arra, hogy a felperes önmaga ellátására képes és csak részleges gondozásra szorul. A háztartási és házkörüli kisegítő havi költségét pedig 15.000 Ft-ra kérte leszállítani azzal, hogy ezeket a munkákat a felperes nem egyedül, hanem családtagjaival közösen végezte. Férfiként pedig a háztartásban kevesebb munka hárult rá. Állította, hogy ez a járadék az ápolás és gondozás címén megítélt járadékkal részben átfedést mutat. A gyógyszer- és vitaminköltség címén a járadék összegének havi 5.624 Ft-ra való leszállítását kérte. Ennek indokaként előadta, hogy a felperes mindössze 4.380 Ft költségét bizonyította. A pszichiátriai költségpótló járadéknak elsődlegesen a teljes elutasítását, másodlagosan megfizetésének a kezelésen való részvétel igazolásához kötését kérte. Hivatkozott arra, hogy a költség megtérítésére csak abban az esetben köteles, amennyiben a felperes a pszichiáter segítségét valóban igénybe is veszi. Utalt arra is, hogy a felperes ilyen ellátásra a társadalombiztosítás keretében térítésmentesen jogosult. A fogászati költség megtérítésére vonatkozó igény elutasítását arra figyelemmel kérte, hogy a felperes a fogpótlás tényleges elvégzését nem igazolta. Rámutatott, hogy a még fel sem merült kár megtérítésére való kötelezése a káron szerzés tilalmába ütközik. Kifogásolta, hogy a béren kívüli juttatások megtérítésére azok évenkénti felülvizsgálata nélkül köteles. Álláspontja szerint az ítélet ennek hiányában nincs tekintettel arra, hogy a munkáltató az alkalmazottak részére ilyen kifizetést esetleg már nem is teljesít.

A felperesek terjesztettek elő fellebbezési ellenkérelmet, amely az alperes fellebbezésével érintett körben az elsőfokú ítélet helyben hagyására irányult.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a II. rendű felperes, valamint az alperes fellebbezése részben, a IV. rendű felperesé egészében alapos, ezzel szemben az I. és a III. rendű felperes fellebbezése megalapozatlan.

Fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek az alperest az I. rendű felperes javára 3.500.000 Ft, a II. rendű felperes javára 1.500.000 Ft, míg a III-IV. rendű felperesek javára személyenként 1.200.000 Ft nem vagyoni kártérítésben, továbbá az I. rendű felperes javára 369.000 Ft vagyoni kártérítésben és havi 76.624 Ft járadékban és 1.732.214 Ft lejárt járadékban marasztaló rendelkezésre. Nem támadták fellebbezéssel az I. rendű felperes havi 30.000 Ft gondozási, 25.000 Ft háztartási kisegítő, 20.000 Ft közlekedési és 11.000 Ft gyógyszer-, 2.000 Ft kulturális, és 10.000 Ft pszichiátriai költséget, továbbá a 133.000 Ft gyógyászati segédeszköz költséget meghaladó igényét - ezeken a címeken - elutasító ítéleti rendelkezéseket sem.

A perben nem volt vitás, hogy az alperes helytállási kötelezettsége a veszélyes üzemek találkozása során a biztosítottja által okozott károk megtérítéséért a Ptk. 346. § (1) bekezdésének utalása folytán alkalmazandó 339. § (1) bekezdése szerint, a gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet alapján áll fenn.

A Ptk. 355. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A (3) bekezdés szerint kártérítésként járadékot is meg lehet állapítani. Rendszerint járadékot kell megállapítani akkor, ha a kártérítés a károsultnak vagy vele szemben tartásra jogosult hozzátartozójának tartását, illetőleg tartásának kiegészítését hivatott szolgálni.

A (4) bekezdés kimondja, hogy kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes.

A Pp. 164. § (1) bekezdése általában annak a félnek a kötelezettségévé teszi a per eldöntéséhez szükséges tények bizonyítását, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

A törvény idézett rendelkezései szerint tehát a károsult felpereseknek kellett bizonyítaniuk káruk felmerültét és összegét.

Élelemfeljavítás

Az orvosszakértő szerint az I. rendű felperesnek hat hónap időtartamban volt az élelemfeljavítás indokolt. Mozgásszegény életmódja miatt ezt követően a szokásos, normál étrendtől eltérő étrend javasolt számára a testsúlya gyarapodásának elkerülése érdekében. A szakvélemény megállapításai alapján alapvetően nem lett

volna kizárt ételmezzéssel kapcsolatos többletköltség megítélése, azonban a felperes egyáltalán nem szolgáltatott bizonyítékot arra nézve, hogy a baleset óta az azt megelőző érendjéhez képest az ételmezzéssel kapcsolatos költségei ténylegesen megnövekedtek. Erre vonatkozó bizonyítékok hiányában pedig az igényelt további havi 12.000 Ft járadék sem volt számára megállapítható.

Rezsi többletköltség

A becsatolt közüzemi számlák szerint az I. rendű felperesnek 2006. október 6-i esedékességgel 6.266 Ft, 2007. október 20-i esedékességgel 10.646 Ft mobiltelefon, 2006. november 1-jével 3.000 Ft, 2007. november 16-ával 5.517 Ft telefon-, 2006. december 21-én 11.850 Ft, 2007. október 22-én 15.038 Ft áramdíj fizetési kötelezettsége keletkezett. A gázszámlájának összege 2006. október 3-án 4.986 Ft, 2008. január 15-én pedig 11.964 Ft volt. Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a bizonyítékok nem voltak elégségesek a megjelölt havi 5.000 Ft összegű járadék megállapításához. Ahhoz ugyanis szükség lett volna az érintett időszak teljes terjedelmére, vagy egy hosszabb, legalább éves időtartamra vonatkozó fogyasztási adatoknak a baleset előtti adatokkal való összevetésére. Az éves elszámolás alapján fizetett elektromos áram tekintetében becsatolt két havi részsámla, valamint egy elszámoló gáz-számlához benyújtott részsámla alapján a fogyasztás tartós megnövekedésére nézve nem volt következtetés vonható.

Gondozás

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság által 2008. január 1-jétől megállapított havi 30.000 Ft járadék indokoltságát vitatta az I. rendű felperes állapota folytán indokolt ellátásának jellegére figyelemmel. Az orvosszakértő szerint az I. rendű felperes jelenleg és a jövőben is részleges gondozásra szorul, mert a mindennapi élettevékenységeiben a jobb alsó végtagjának mozgásbeszűkülése, valamint a bal hüvelykujjának mozgáskorlátozottsága közepes, súlyos fokban korlátozza. Az I. rendű felperes személyesen előadta, hogy saját maga ellátására képes. Házastársa ezt ugyanakkor cáfolta. A II. rendű felperes előadása szerint férjének gyakran még az öltözködésben és a fürdésnél is segítenie kell. K. I. tanú megerősítette, hogy a felperest a családtagok részesítik gondozásban. A feleségének mindent oda kell számára készítenie, sok mindenben, így pl. a cipője felvételében még jelenleg is segítségre szorul. A szomszéd tanúvallomása szerint gyakran hallani, amikor az I. rendű felperes a családtagjainak kiabál, mert a segítségüket igényli. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított járadék mértéke a körülmények helyesen mérlegelésén alapul. Kellően tükrözi, hogy az I. rendű felperes esetében nem szükséges az állandó felügyelet, gondozását a II. rendű felperes a munkája, illetve a IV. rendű felperes az iskola mellett is képes ellátni. Ugyanakkor a családtagjai nélkül önmaga ellátására teljes egészében nem képes, bármelyik pillanatban a segítségükre szorulhat. Ebből következően a helyzet részükről folyamatos készenlétet igényel.

Háztartási és ház körüli kisegítő

A szakvélemény alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű felperes jelenleg és a jövőben is a közepesen nehéz és nehéz háztartási munkák vonatkozásában szorul kisegítőre. Az alperes a járadék bírói mérlegeléssel meghatározott összegét arra figyelemmel tartotta eltűzottnak, hogy az egyrészt átfedést mutat a gondozás címén már ellentételezett tevékenységekkel, másrészt ezeket a munkákat a családtagok egymás közt megosztva végzik, a férfire a háztartásban kevesebb munka hárul. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen állapította meg a felperes kiesett tevékenységének az ellenértékét. A fellebbezésre tekintettel az ítéltábla kiemeli, hogy a gondozásra megállapított járadékkal a felperes egészségi állapotához képest szükséges ellátása körében a családtagokra háruló mindennapos tevékenység térül. Ezzel szemben háztartási, illetve ház körüli kisegítő költsége címén a felperes az ilyen jellegű kiesett tevékenysége ellenértékének a megtérítésére tarthatott igényt. A kihallgatott tanúk vallomása alátámasztotta, hogy az I. rendű felperes a baleset óta a nagyobb súlyú tárgyak emelésében (pl. a vásároltak autóból való kipakolásában), a kerti munkákban, a tűzifa felvágásában és behordásában, valamint a hólapátolásban segítségre szorul. Ezek a családon belüli munkamegosztás során tipikusan nem a gyengébb családtagok (feleség, gyermekek) által végzett munkáknak felelnek meg. Továbbá jellegüknél fogva bizonyosan nem a károsult személye körüli teendők ellátását szolgálják. Az alperes tehát alaptalanul sérelmezte, hogy a gondozás és a háztartási kisegítő költségének meghatározása során azonos tevékenységek kerültek értékelésre.

Gyógycipő

A szakértő szerint az I. rendű felperes esetében indokolt a magasított cipő, gyógycipő viselése a jövőben is, figyelemmel a jobb alsó végtagjának megrövidülésére. Az I. rendű felperes az elsőfokú eljárás során benyújtott számlával azt igazolta, hogy egy alkalommal három cipő javításával 9.500 Ft költsége merült fel. A fellebbezéshez csatolt további okirati bizonyíték a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglalt korlátozás folytán nem volt figyelembe vehető. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyíték alapján helytállóan állapította meg az I. rendű felperes cipőmagasítással kapcsolatos költsége egy havi mértékét. Az ítéltábla ennek megváltoztatására nem látott indokot. A fellebbezésre tekintettel kiemeli, hogy személyes előadása alkalmával az I. rendű felperes maga is legfeljebb 3.000 Ft-ra becsülte a cipőmagasítással kapcsolatos költségei havonkénti összegét.

Gyógyszer többletköltség

Az elsőfokú bíróság 2007. évben havi 13.300 Ft-ban, 2008-ban havi 4.380 Ft-ban, 2009-től pedig havi 11.000 Ft-ban határozta meg a felperes indokolt gyógyszerköltségét. Az alperes fellebbezésében ezek közül kizárólag az utóbbinak a leszállítását kérte. Az orvosszakértő a pszichiáter által rendelt homeopátiás szerek indokoltságára nézve nem nyilvánított véleményt. Egyebekben tételesen megjelölte, hogy az I. rendű felperes által szedett gyógyszerek közül melyek hozhatók összefüggésbe a baleset során elszenvedett sérüléseivel. Ezeknek a

gyógyszereknek, illetve vitaminoknak a havi költsége - a rendelkezésre álló igazolások szerint - nem haladta meg az alperes által elismert 5.624 Ft-ot. Ezért az ítéltábla alperessel egyező álláspontja szerint indokolt volt a járadék összegének erre a mértékre való leszállítása. A lejárt járadék összege a 2008. január 1-jétől az elsőfokú ítélet meghozataláig eltelt időszakban az alperes teljesítéseinek elszámolásával ennek megfelelően 188.651 Ft-ról 5.867 Ft-ra módosult (52.563 Ft + 191.216 Ft - 237.912 Ft).

Fogpótlás költsége

A szakértő elfogadhatónak minősítette az I. rendű felperes baleseti eredetű foghiánya megszüntetése érdekében készített fogászati kezelési tervet. Az elsőfokú bíróság erre figyelemmel a már igénybe vett fogászati ellátás 4.000 Ft-os költsége mellett az alperest további 294.000 Ft költség megfizetésére is kötelezte. Az indokolt költségek azonban csak a tényleges felmerülésük esetén téríthetők. Ugyanis mindaddig, amíg a költség kiadásként nem jelentkezik, a károsultnak kára sem merül fel. Helytálló volt tehát az alperes fellebbezési okfejtése, miszerint a fel nem merült kár térítésével a károsult a bekövetkezett kára mértékét meghaladó vagyoni előnyre tenne szert. Az ítéltábla álláspontja szerint ezért az alperes kizárólag a felperes által már kifizetett 4.000 Ft költség megtérítésére volt kötelezhető.

Pszichiátriai költség

A szakvélemény igazolta az I. rendű felperes balesettel összefüggésben kialakult poszttraumás stressz-zavara gyógyszeres és pszichoterápiás kezelésének indokoltságát. A ... Szolgáltató Bt., dr. T. V. pszichiáter szakorvos 2009. március 16-án kelt véleménye szerint az I. rendű felperes 2008. augusztus 15. óta áll gyógykezelése alatt. A szakorvos igazolta továbbá, hogy óradíja 2008-ban 7.500 Ft, 2009-ben pedig 8.000 Ft volt. Nyilatkozata szerint az I. rendű felperes számára általa rendelt homeopátiás szerek havi költsége 2011. januárjában 8.925 Ft-ot tett ki. A pszichiátriai kezelésével összefüggő költségeit a felperes számlával, vagy más módon nem igazolta. Arra nézve sem állt rendelkezésre további bizonyíték, hogy alkalmanként milyen időtartamban vesz részt a kezeléseken. A felperes bíróság előtt tett előadása szerint három hetente, a kirendelt szakértőnek elmondottak szerint havonta jár a pszichiáteréhez. A gyógyszerek havi szintű rendeléséből vonható volt olyan következtetés, hogy a kezeléseken való megjelenése valóban ilyen rendszerességgel történik. A különböző időpontokban kiállított szakorvosi igazolások pedig arra utaltak, hogy a kezelése folyamatos. Az elsőfokú bíróság ezeket a bizonyítékokat tehát okszerűen értékelte, amikor a Pp. 206. § (3) bekezdése szerinti bírói mérlegeléssel megállapította a költségek felmerültét, összegét és rendszerességét. A rendelkezésre álló adatok alátámasztották a felperes elsőfokú bíróság által meghatározott mértékű járadékigényét, annak megfizetése nem volt további bizonyítékokhoz köthető. Az alperes fellebbezésére tekintettel az ítéltábla még azt hangsúlyozza, hogy a beteg és az orvos közötti kapcsolat bizalmi jellegű, ezért az előbbi jogosult azt az orvost választani, akiben a legjobban megbízik. Különösképp igaz ez a lelki sérülések és a pszichés megbetegedések kezelése esetén. Ezért nem minősül a kárenyhítési kötelezettség

megsértésének, amennyiben a felperes pszichés megbetegedésének a kezelésére nem a térítésmentes ellátást vette igénybe, hanem magánorvoshoz fordult.

A tehergépkocsi amortizációjából eredő többletköltség

Az alperes által készített javítási kalkuláció szerint a felperes tulajdonában álló, és a balesetet követően a forgalomból ideiglenesen kivont IFA tehergépkocsi ismételt üzembe helyezése esetén 195.960 Ft javítási költség felmerülése várható. A felperes ezzel kapcsolatos kárát amortizációból eredő többletköltségként, illetve értékcsökkenésként érvényesítette. Az elsőfokú bíróság az ok-okozati összefüggés hiányában ennek megtérítésére nem látott indokot. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével egyetértett. A korábbiakban kifejtettekre utalva rámutat arra, hogy az ilyen jellegű költség a felmerültét követően érvényesíthető kárként. Az alperes kalkulációja alapján továbbá nem volt kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a gépjármű értéke kizárólag a balesettel összefüggő okból csökkent.

Keresetveszteség

A Ptk. 356. § (1) bekezdése szerint, akinek munkaképessége baleset folytán csökkent, csak akkor követelhet járadékot, ha a baleset utáni keresete (jövedelme) a baleset előtti keresetét - neki fel nem róható okból - nem éri el.

A (2) bekezdés kimondja, hogy a balesetből eredő munkaképtelenség vagy munkaképesség-csökkenés esetében járadékként az elmaradt keresetnek (jövedelemnek) a társadalombiztosítási ellátásokkal csökkentett összegét kell megtéríteni.

A Ptk. 357. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a balesetet szenvedett személy keresetveszteségét (jövedelemkiesését) általában a balesetet megelőző egy évben elért rendszeres kereset (jövedelem) havi átlaga alapján kell meghatározni. Ha az említett idő alatt a keresetben (jövedelemben) tartós jellegű változás állott be, csak a változás utáni kereset (jövedelem) átlagát lehet figyelembe venni.

A (2) bekezdés szerint, ha a balesetet szenvedett személy munkabére a balesetkor rendszeres jellegű és határozott összegű volt, ezt kell a keresetveszteség megállapításánál figyelembe venni.

A Legfelsőbb Bíróság az 1/2006. (V. 22.) PK véleményben adott iránymutatást a baleseti járadék alapjául szolgáló átlagkereset meghatározására és a járadék számítási módjára nézve. A vélemény II. pontja értelmében az szja-köteles bevételnek minősülő keresetpótló járadékot bruttósított számítási mód szerint kell megállapítani. E számítás során - a tényleges kárt meghaladó kártérítés elkerülése céljából - a kártérítés alapjául szolgáló valamennyi összeget, így a törvény alapján levonásra kerülő társadalombiztosítási ellátást is bruttó összegben kell figyelembe venni.

Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy az I. rendű felperes keresetvesztesége megtérítése iránti igényét a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében a fellebbezési kérelem, illetve ellenkérelem korlátai között bírálhatta felül. Ennek keretében megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az idézett PK vélemény előírásának

megfelelően határozta meg az I. rendű felperes jövedelempótló járadékának összegét. A felperes fellebbezésében alaptalanul sérelmezte nyugdíja, illetve rehabilitációs járadéka bruttósítását. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 3. § 21. f./ pontja szerint ugyanis a keresetpótló járadék bérnek minősül, amely az Szt. 1. számú mellékletének 6.2. és 6.9. pontjai szerint adóköteles (kivéve, ha 1988. január 1-jét megelőzően állapították meg, és az összegét utóbb a bruttósított átlagkereset alapulvételével nem emelték). A személyi jövedelemadó köteles járadék pedig csak a számítása alapjául szolgáló valamennyi tétel bruttó összegben való figyelembevételével határozható meg. Az alperes az I. rendű felperes adófizetési kötelezettségének teljesítése szempontjából az Szt. 2. § (6) bekezdése, és 3. § 8. pontja szerinti kifizető. A törvényben az adó levonásával és befizetésével kapcsolatban a kifizetőre megállapított kötelezettségek - erre vonatkozó ítéleti rendelkezés hiányában is - őt terhelik. Ezért a járadék bruttó összegben való megállapítása mellett a bíróságnak külön nem kellett rendelkeznie az azt terhelő adó megfizetése felől.

Béren kívüli juttatások

A csatolt munkáltatói igazolás szerint az I. rendű felperest 2008. évben 250.000 Ft, 2009. évben 270.000 Ft, 2010-ben 338.000 Ft, míg 2011-ben 350.000 Ft keret erejéig illette volna meg béren kívüli juttatás. Az alperes az igazolás alapján nem vitatta a felperesnek járó juttatások éves összegét. Fellebbezésében kifogásolta viszont ezen a címen évenkénti felülvizsgálat nélkül a járadékban való marasztalását arra figyelemmel, hogy a munkáltatónak diszkrecionális joga dolgozóinak ilyen juttatásokban való részesítése. Az ítéltábla osztotta az alperes okfejtését. Nem vitásan a béren kívüli juttatások elmaradt vagyoni előnyként jelentkeznek az I. rendű felperes számára, és ennek következtében kárként téríthetők. A felperes azonban munkaviszonyának fennállása esetén sem számolhatott előre teljes bizonyossággal azzal, hogy évente ilyen összegű bevételhez jut. A juttatás maga, valamint annak összege ugyanis a munkáltató döntésétől függött. Ezért az I. rendű felperes igényt tarthatott az igazolás szerint már bekövetkezett kára megtérítésére, és - amennyiben a volt munkáltatója dolgozóit továbbra is ilyen jellegű előnyben részesíti - az igény érvényesítésének a joga a jövőben is megilleti. A juttatás járadékként való megítélésének a törvényi feltételei ugyanakkor hiányoztak. Az I. rendű felperes ezért a 2007. évre 157.500 Ft, 2008. évre 250.000 Ft, 2009. évre 270.000 Ft, 2010. évre 338.000 Ft, 2011-ben a teljes évre pedig 350.000 Ft, összesen 1.365.500 Ft megtérítésére tarthatott igényt.

Nem vagyoni károk

A baleset következtében az I. rendű felperesnek a testi épséghez, egészséghez, míg a II., illetve IV. rendű felperesnek a lelki egészséghez fűződő, védett személyiségi joguk sérült [Ptk. 75. § (1) bekezdés, 76. §]. Valamennyi felperesnek csorbult az Alkotmány 15. §-ából levezethető egészséges családban való éléshez fűződő joga is. A jogsértések következményeként életminőségük romlott. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az I., illetve III. rendű felperes esetében helyesen értékelte az általuk igazoltan elszenvedett sérelmeket, amelyekhez képest helytállóan határozta meg az azok kiegyenlítésére alkalmas

nem vagyoni kárpótlás mértékét is. Esetükben az ítéltábla teljes egészében egyetértett az elsőfokú bíróság által a nem vagyoni kár körében kifejtettekkel. Ezért a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csupán utal az elsőfokú ítélet helyes indokaira. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel rámutat a következőkre:

A nem vagyoni károknak pénzbeli egyenértékük voltaképpen nincsen, ezért azok szoros értelemben vett megtérítéséről sem lehet szó. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon, amely az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenértékű másnemű előnyt nyújt [34/1992. (VI. 1.) AB határozat]. A bíróságnak az egyedi tényállás alapján kell elbírálnia, hogy melyek azok a körülmények, amelyek a jogsértés következményeként a károsultak életminőségének a romlását okozzák. Ezek közül a baleseti munkaképesség-csökkenés mértéke csak az egyik, de nem az egyedüli lényeges tényező. Nem lehetséges tehát a munkaképesség-csökkenés mértékéhez automatikusan, a károsult személyes körülményeinek vizsgálata nélkül, előre azonos kártérítési összeget rendelni. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően járt el, amikor az I. rendű felperes életkorát, a balesettel összefüggésben keletkezett testi-lelki sérüléseit is értékelte, illetve figyelembe vette, hogy ezek következményeként a baleset előtti életvitele miként változott. Nem vagyoni kártérítés alapjául a bizonyítottan már bekövetkezett hátrányok szolgálhatnak. A I. rendű felperes esetében ezért nem volt értékelhető, hogy a második protézis elkopását követően az állapota milyen módon változik majd meg. Továbbá az sem volt figyelembe vehető, hogy édesapjának ápolása felnőttként esetleg majd a III. rendű felperesre hárul. Az ítéltábla utal arra is, hogy a III. rendű felperes a balesetet követően megváltozott élethelyzetből adódó hátrányokon túl, a személyét ért további sérelmeket nem bizonyította.

Az elmeorvosi, illetve pszichológusi szakvélemény szerint a II. rendű felperesnek a baleset következtében kialakult új élethelyzettel összefüggésben a betegség szintjét el nem érő pszichés egyensúlyvesztése következett be. A kialakult helyzetet a pszichológus emelkedett szorongással, érzelmi felkavarodottsággal, aggodalmaskodással, érzelmi életének elsivárosodásával, az emberi dolgoktól való elfordulásával, kapcsolatainak beszűkülésével jellemezte. A szakértő azt is megállapította, hogy a IV. rendű felperest a baleset következtében ráháruló feladatok korához képest érettebbé teszik, ugyanakkor az életkorának megfelelő jövőjére irányuló tervei a realitástól elrugaszkodottabbak. A nevelőapjával kapcsolatos ápolási feladatok életvezetését kissé beszűkítik, elnehezítik. A lefolytatott bizonyítás eredményeként tényként volt megállapítható, hogy a II. rendű felperes munkaterhe megnövekedett, mert az I. rendű felperes kereső tevékenységének a kiesése folytán a család eltartása nagyobb részben rá hárul. A serdülőkorú IV. rendű felperes pedig azért nem tud a korának megfelelő életvitelt folytatni, mert a II. rendű felperes háztartási tevékenységét, az öccse felügyeletét, és nevelőapja gondozását részben ő látja el. A kihallgatott tanúk megerősítették a családtagok „bezárkózását”, kedélyállapotuk romlását is. Az ítéltábla álláspontja szerint mindezeket figyelembe véve a II., illetve IV. rendű felpereseket

személyükben olyan sérelem érte, amely kiegyensúlyozására az elsőfokú bíróság által megállapítottnál magasabb, személyenként 2.000.000 Ft nem vagyoni kártérítés alkalmas.

Az előbbieken kifejtettek szerint tehát az alperes tőkemarasztalása az I. rendű felperes javára 13.734.030 Ft-ra, a megállapított havi járadék összege 199.267 Ft-ra módosul. A II. illetve IV. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összege egyenként 2.000.000 Ft-ra emelkedik. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét ennek megfelelően a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az ellenérdekű felek pernyertességének-pervesztességének aránya nem változott olyan mértékben, hogy az az elsőfokú ítélet perköltséggel kapcsolatos rendelkezésének módosítását indokolta volna. Az ítéltábla ugyanakkor észlelte, hogy az elsőfokú bíróság az ellenérdekű felek pernyertességének közel egyező aránya ellenére az alperest a teljes feljegyzett illeték, illetve állam által előlegezett költség megfizetésére kötelezte. Az ítéltábla ebben a tekintetben a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján kifejezetten erre irányuló fellebbezés nélkül is határozhatott.

Az I., valamint a III. rendű rendű felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, a II. rendű felperes, illetve az I. rendű felperessel szemben az alperes fellebbezése részben, míg a IV. rendű felperes fellebbezése teljes egészében sikeres volt. A Pp. 239. §-ának utaló szabálya folytán az alperes a IV. rendű felperesnek, továbbá a III. rendű felperes az alperesnek a Pp. 78. § (1) bekezdése, míg az I. és a II. rendű felperesek a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelesek az ellenérdekű fél áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjából álló perköltségét megfizetni. Az ítéltábla az alperesnek fizetendő ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján mérsékelte, arra figyelemmel, hogy az alperesi képviselő a fellebbezési tárgyaláson nem jelent meg, és fellebbezési ellenkérelmet írásban sem terjesztett elő. A feljegyzett fellebbezési illeték viseléséről hozott döntés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdésén, és 14. §-án alapul.

, 2012. június 13.

. Molnár Ambrus s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
Sándor s. k.
előadó bíró

Dr. Lente
bíró

